

Malin Crona är frilansjournalist, digital projektledare och föreläser om journalistik och sociala medier. Foto: Malin Larsson

DEBATT/SOCIALA MEDIER

... annars är vi bara djur med datorer

➔ [Dela](#)

Publicerat torsdag 9 februari 2017 kl 15.55

På måndag 13 februari arrangerar Medieormen ett direktsänt seminarium om hur internet kan bli en bättre plats att mötas och diskutera på.

Malin Crona passar inför detta på att påminna om Justine Sacco, som skrev en ödesdiger tweet 2013 som förändrade hennes liv.

Kommer ni ihåg **Justine Sacco**? Hon har inte glömt. Den 20 december 2013 skickade hon en tweet: "Going to Africa. Hope I don't get AIDS. Just kidding. I'm white!" skrev hon och

klev på flygplanet för en elva timmar lång flygresä. När planet landade möttes hon av tiotusentals hänfulla tweets. Hashtaggen #HasJustineLandedYet trendade på Twitter.

Hon förlorade sitt jobb som PR-ansvarig för ett stort företag. Två år senare berättade New York Times hur denna enda tweet förstört hennes liv . Man skulle kunna tro att tonen i sociala medier har blivit en annan sedan dess.

Inget tyder på det.

I direktsändningen under Trumps presidentinstallation blandade en SVT-reporter ihop Obama och Trump. Flera gånger. Och i sina gåpåiga frågor till en Trumpsupporter uppfattades han som partisk. SVT-chefer har i efterhand sagt att den direktsända intervjun inte blev så lyckad.

Men tittarna nöjer sig inte med att kritisera sändningen, eller påtala felen. Snart övergår elakheterna i personliga påhopp och tillmälen.

Mordhoten som riktas mot reportern ligger fortfarande kvar öppet på Twitter, flera veckor senare. Självklart ska vi kunna kritisera hur PR-chefer och journalister sköter sina jobb. Men det är ett väldigt långt steg från att kritisera, utvärdera och vilja diskutera hur någonting kan göras bättre till att fullständigt ödelägga en annan människas karriär.

Påhopp kommer inte bara från organiserade näthatare, utan från människor som i andra sammanhang uppträder artigt och civiliserat. Kanske deltar vi själva, utan att tänka på det?

Bakom våra skärmar stimuleras instinkter djupt rotade i grundläggande mänsklig psykologi.

Vi människor är flockdjur. Vi föds hjälplösa och behöver andra för att klara oss. Många av våra funktioner är konstruerade för att vi ska överleva. Både som individer och som grupp. När vi får snabba belöningar, som likes, retweets, eller kommentarer som håller med oss, triggas hjärnans belöningssystem. Vi blir höga på dopamin och vill ha mer.

Och när någon säger emot, eller ifrågasätter, blir vi arga och reagerar instinktivt med att slå tillbaka. Om vi då får medhåll från andra, oavsett om vi har rätt eller inte, är det lätt att fortsätta för att få ännu mer. Det är så en mobbmentalitet växer fram.

Och precis som med mobbarna på skolgården går det att tydligt se hur vissa nyckelpersoner ger näthatet näring.

Både Justine Sacco och SVT-reportern råkade ut för att kända personer med många följare piskade upp stämningen. Bloggaren **Sam Biddle**, som bidrog till Justine Saccos fall när han i raljant ton spred hennes misslyckade skämt vidare till tiotusentals följare.

Expressens Alex Schulman ägnade en hel krönika åt att göra sig lustig över SVT-reporterens frågor, vilket bidrog till att hämningarna verkade släppa helt för vad folk

tyckte de kunde skriva. Sam Biddle har senare bett Justine Sacco om ursäkt. Han förstod inte vilka konsekvenser det skulle få för henne.

Och kanske är lösningen i grunden enkel. Den stavas tid att tänka efter före. Och att vi beter oss som vi skulle göra om vi visste att våra mammor såg på.

Åtta sekunder. Ungefär så lång tid tar det att sätta sig in i en annan människas perspektiv. Vi behöver samla in flera olika sorters information för att kunna göra en bedömning av hur någon annan tänker och känner.

Avstånd och avsaknad av information är sådant som försvårar förståelsen. Våra spegelneuroner får inte tillräckligt mycket att jobba med. Vi behöver helt enkelt träna oss på att stanna upp och sätta oss in i hur andra tänker.

Vi ser just nu ett ordkrig där mycket står på spel. Men att stänga kommentarsfälten är inte en långsiktig lösning. Vår roll måste i stället vara att nyfiket hjälpa till att föra det demokratiska samtalet framåt. Det handlar både om att skapa teknik som underlättar mänsklig kommunikation och att vara skickliga programledare och moderatorer i det digitala, ständigt pågående samtalet.

Vi journalister får inte lockas i fällan att själva försöka vinna snabba poängar på elaka, rappa kommentarer, eller att försöka bli så populära som möjligt genom att stryka medhårs. Vårt jobb är att ställa frågor och skapa utrymme för eftertanke och nya perspektiv.

När jag som chefredaktör för den lättlästa nyhetstidningen *8 Sidor* byggde Kommentarsfält för alla var det en nyhet att kunna kommentera med symboler för olika känslor. En ung kvinna som skulle testa kommentarsfältet fick syn på den ledsna gubben.

”Men om du gör en sådan där tror jag att du sitter och gråter”, sa hon.

”Ja, det kanske jag gör”, svarade jag.

”Men jag tror att du gråter för det jag har skrivit”, sa hon.

”Ja, det kanske jag gör.”

”Så du menar att någon annan kan bli ledsen för det jag skriver?”

Då förstod hon. Och det borde andra också kunna göra. Det är vår roll som medmänniskor att hjälpa varandra att förstå hur våra ord kan påverka andra.

Annars är vi bara djur med datorer .

- **Se gärna:** [Micael Dahlén: Vad är empati och kan man öva på att bli snäll?](#)
- **Här finns** [Kommentarsfält för alla](#)

Måndag, den 13 februari ordnar Medieormen ett direktsänt seminarium på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm: *Ordväxla med omsorg – hur kan samtalen på nätet räddas?*
Välkommen lyssna på plats eller att [följa samtalet här](#).

Malin Crona

Frilansjournalist, digital projektledare och föreläsare om journalistik och digitala medier. Tidigare chefredaktör och ansvarig utgivare för 8 Sidor, som tilldelades Medieormens pris 2015 för Kommentarsfält för alla.

twitter.com/malincrona

malincrona.se

Relaterat

Seminarium: Ordväxla med omsorg - Hur kan samtalen på nätet räddas?

65 min · 2017-02-13

Ny forski
2017-02-0

+ VISA FLER